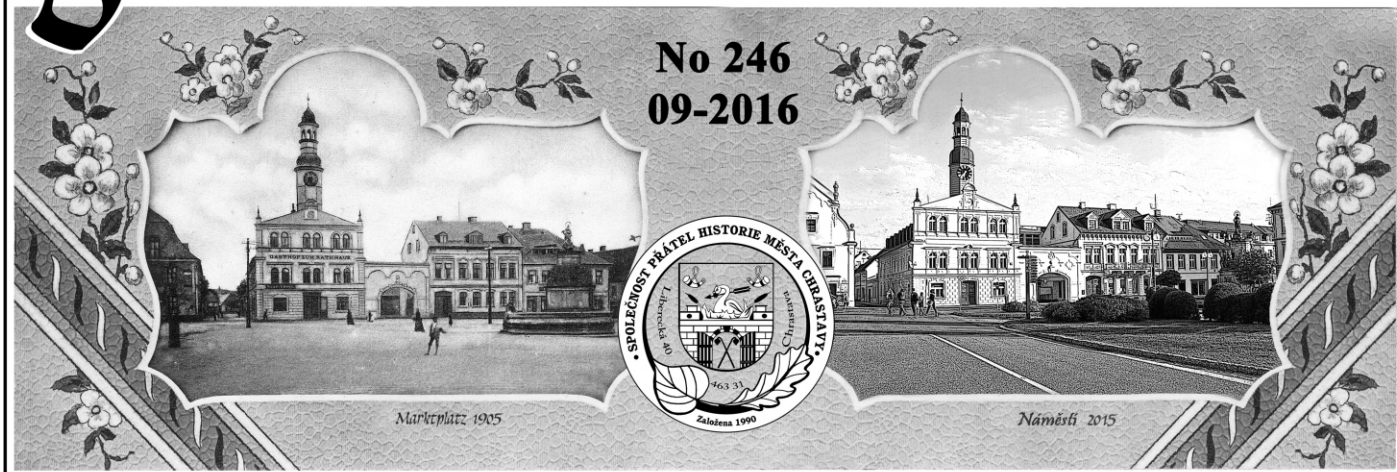


Bulletin společnosti přátel historie města Chrastavy

No 246

09-2016



CHRASTAVSKÁ BOUDA

Začátkem léta šla k zemi „chrastavská bouda“.

Tak se už nějaký čas říká bývalé letní tělocvičně, která v areálu dnešního fotbalového hřiště TJ Spartak Chrastava přetrvala z dob dávno minulých. Její osud je pro naše končiny tak trochu typický. Kdyby stála o 15 km dále směrem na severozápad, byla by zřejmě i nadále, jako nostalgická vzpomínka na dlouhé tradice a úsilí našich předků, ve vzorném stavu, ozdobená truhlíky kvetoucích muškátů. U nás měla osud poněkud odlišný.

Svému účelu, tj. sportu definitivně dosloužila počátkem 70. let 20. století v souvislosti s výstavbou domu správce hřiště a šaten. Tou dobou se v ní už necvičilo, ale byla hojně využívána dětmi. Hrály tu malý fotbal, pozemní hokej, v zimě jezdily na kole. Po tehdejší modernizaci areálu tu přestal být o děti zájem, byly najednou na obtíž.

Později bouda sloužila jako skladiště, jako garáž krásného klubového autobusu Škoda 706 RTO Lux a ještě později autobusu Karosa ŠD 11. Jak autobusy postupně odjížděly do šrotu, zbyla po nich na dlouhé roky v boudě ještě kola a podobné poklady. Poslední z kol spolehlivě sloužilo jako poklop kanálu před vchodem na hřiště ještě docela nedávno. Zadní část boudy se podařilo sportovcům zasypat asi metrovou vrstvou odpadků, takže její dřevěná konstrukce shnila. Po „sametové“ revoluci měla bouda alespoň nějaký smysl, když posloužila zámečnickům jako dílna.

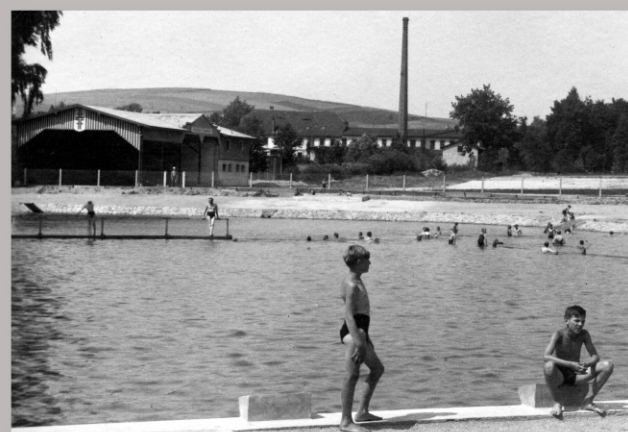
Avšak ani bouda, ani celý sportovní areál včetně koupaliště, tu nestály odjakživa. Sportovní nátura obyvatel Chrastavy tu však odjakživa zřejmě byla. Ale cesta k vlastnímu hřišti – zdoluhavá.

Německý tělovýchovný spolek – der Deutsche Turnverein Kratzau – jako mnoho dalších na území města vznikl už v 19. století, roku 1862 a jeho členové cvičili hlavně venku. Využíval také prostory hostinců a později pak novou školní tělocvičnu (ve škole na náměstí).

Již v roce 1882 členové spolku založili finanční fond s vidinou vlastního hřiště a jeho zázemí. Roku 1896 získali pozemek v lokalitě zvané Ve Střeleckých zahradách. Jeho část však odprodali roku 1907 na stavbu bu-

dovy okresního soudu (dnes silně zchátralá budova ZŠ v Revoluční ulici). Zbytek pozemku se tím ale stal pro hodnotné hřiště se zázemím malým. Navíc finanční sbírka na novou tělocvičnu vzala za své během 1. světové války, kdy byla zabavena jako válečná půjčka a nebyla již nikdy navrácena.

V roce 1925 se naskytla příležitost ke koupi pozemků v místě dnešního fotbalového hřiště o rozloze 16.280 metrů čtverečních a zároveň možnost původní pozemek prodat stavební firmě pro výstavbu rodinných domů. Pozemek ve Sportovní ulici byl zakoupen, stál tehdy 44.000 korun, pořízen byl z nových úspor spolku, vzniklých po válce a z peněz utržených prodejem původního pozemku ve městě. Záhy se podařilo dokoupit i stráž nad silnicí u hřiště a zrušený pískový lom tamtéž, obojí za celkovou částku 500,- Kč.



Pohled na „bodu“ od chrastavského koupaliště cca v roce 1934.





Sedm let dřeli členové i dobrovolníci na výstavbě vlastního hřiště a jeho okolí v místě, kde do té doby byl spíše prales. Majitelé pískových lomů v Bílém Kostele poskytli zdarma stovky fůr písku, chrastavští hostinští, řezníci a pekaři vytrvale zásobovali dobrovolné brigádníky svačinami. Majitelé nákladních aut vozili a vozili – písek z lomů, škváru z elektrárny pod Hamrštejnem. Pro výstavbu hřiště musel být odkloněn a regulován Vítkovský potok.

Suma sumárum – nic jednoduchého...

K završení díla se podařilo dokoupit od jiného spřáteleného spolku pozemek za Vítkovským potokem, čímž vznikl opravdu zajímavý sportovní areál.

Po zprovoznění vlastního hřiště, které se zdařilo v roce 1932, se spolek odhodlal k výstavbě letní tělocvičny – již zmíněné boudy. Vznikla stavba obdélníkového půdorysu 10x30 metrů, z jedné třetiny zděná, se záchody, sprchami, šatnami a skladem sportovního náčiní, a ze dvou třetin dřevěná, částečně obložená dřevěným bedněním. Později byla obložena i třetí strana a tato opatřena rozlehlým oknem.



Duben 2016

Výstavba v ceně 80.000 Kč byla financována z vlastních prostředků a z půjčky u chrastavské Sparkasse.

Dlouhým a smysluplným plánováním využití rozlehlého prostoru několika majitelů vznikl, a v letech 1934/35 byl dokončen, velkolepý areál. Rozsáhlá regulace potoka včetně krásného splavu, samotné hřiště, prostory pro diváky i na přilehlé stráni, letní tělocvična se zázemím, prostory za potokem ke stanování a pořádání menších akcí. A také koupaliště. To jediné bylo vystavěno v režii města.

Výsledek mnohaleté práce se následně zúročil v jediném roce! Roku 1936 uspořádal tělovýchovný spolek 30. mužskou tělocvičnou slavnost Ještědsko - jizerské župy. Dnes jen těžko uvěřitelných 5 000 cvičenců, 38 000 platících návštěvníků, 1 000 dobrovolníků v roli pořadatelů, 2 stany, každý pro 2 000 osob.

Chrastava plná k prasknutí.

Výsledek akce přinesl Chrastavě věhlas za hranicemi země, sportovcům pak z celkového finančního obrátu akce ve výši 240.000,- tehdejších korun čistý zisk 40.000,-. Tento příjem umožnil jednorázově splatit dluh na výstavbu tělocvičny a vykročit do dalších dnů s čistým štítem...

Pozemek pod bývalou boudou uprostřed areálu hřiště je po 90 letech paradoxně opět v soukromých rukou. Doba je dnes jiná, areál hřiště po dlouhé době opět vzkvétá a tak na závěr jedno přání:

Ať pozemek a to, co na něm vyrostе, dobře a ke spokojenosti slouží sportovcům i novému majiteli. Alespoň dalších devadesát let.

A ještě pro zajímavost – hřiště ve Sportovní ulici nebylo dříve fotbalové. Sloužilo ke cvičení a jiným míčovým hrám!! Hřiště na kopanou bylo jinde. Ale o tom snad někdy příště.

Ze starých knih vyčetl, pamětníků, když ještě žili se poptal a na papír přepsal

Lambert Medřický



Srpen 2016



Prázdninová výstava SPHMCH

„Chrastava v proměnách staletí – o událostech a lidech“

Po výstavách *Střípky z Chrastavské historie* (2014) a *Boží muka jako součást krajiny na Chrastavsku* (2015) byla vernisáž otevřena 1. 7. 2016 další, již třetí výstava, o událostech, osobnostech a zajímavostech našeho města.

Vystaveny byly například učebnice a stará školní lavice, vysvědčení, historické fotografie, ale též předměty ze starých kuchyní, a pro zpestření mohli návštěvníci dumat, k čemu sloužily časem zapomenuté a vývojem překonané předměty. Kromě trojrozměrných exponátů se výstava věnovala těmto (ale i dalším) tématům:

- Napoleonské války a jejich místo v dějinách Chrastavy
- Císař František Josef I. a jeho stopa v Chrastavě
- Ovčí hora - kopec, přes který kráčely dějiny
- Lidé v Chrastavě - dva rozdílné příběhy
 - odsun a dosídlení
- Chrastavský rodák Valentin Siebenecher

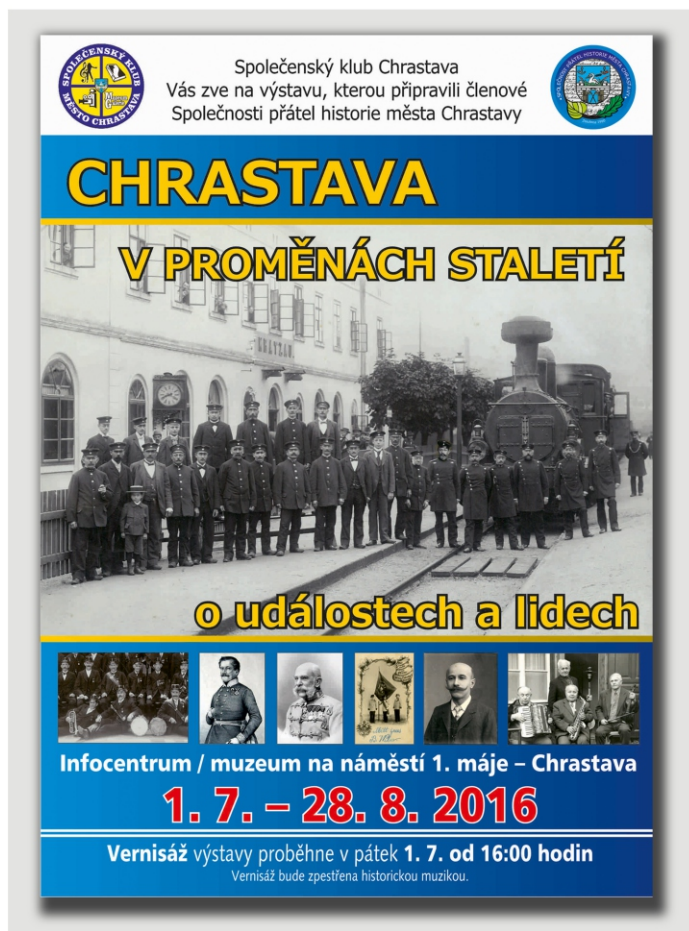
Vernisáž zahájil produkcí z historického gramofonu pan Václav Janeček, který na něm pouštěl staré melodie z ještě „rozbitných“ gramodesek a později zahrál i na fláškiny. O tom, jak výstava vznikala a o jejím zpracování povyprávěl Ivan Vydra, který byl opět jejím kurátorem. Na závěr bylo pro hosty připraveno malé překvapení v podobě tradiční teplé chrastavské uzenky s houskou.

Uzenky podle „tradiční chrastavské receptury“ připravil mistr řeznický Miroslav Ondřích, náměstí 1. máje 138, Chrastava. Okolnosti vzniku tohoto „exponátu“ přiblížil Petr Medřický přednesem starého příběhu: **Uzený buřt**

Horký uzený buřt a k tomu křupavá houska, to bylo holt něco! Skutečná lahůdka. To si myslel taky pán, co chtěl vlakem o šesté večer odjet z Chrastavy. Koupil si ještě rychle u řezníka Stompeho uzenku – patřičně prskala, byla horká a přímo z komína – a k tomu ještě housku u pekaře Thiela. Ale bylo to na poslední chvíli. Vlak už přijížděl a skřípěl – a ten pán s horkým uzeným buřtem běžel přes závoru, schody dolů a zase nahoru – a stihnul to právě, když vlak odjížděl. Zhluboka se nadechl a těšil se na svého buřta. Byl ještě docela bez dechu; postavil se k oknu, otevřel pytlík s buřtem – a ten mu z okna vypadl! – Koukal na ten pytlík v ruce, jak tele na nová vrata – až ho nakonec vztekle taky vyhodil. Celý oddíl se smál.

Říkáte si, že to není možné – ale je to pravdivý příběh.

Každý, kdo vernisáž navštívil, odcházel tedy nejen s krásnými zážitky a o něco chytřejší, ale i s plným žaludkem.



Znáte je ??? Poznáte k čemu sloužily tyto předměty, které jste mohli vidět na výstavě ???



8. Britva - dřívě jediná možnost, jak zkrátit, upravit či oholit vous.
9. Speciální nůžky ke zastříhávání vlasů.
10. Valcha se používala k praní prádla. První zmínky se dochovaly z první pol. 18. století.
11. Ševcovské kladívko k úpravě obuvi bylo neodmyslitelnou pomůckou každého ševce.
12. Zařízení na stříhání dříví. Dřát prostřímne zvoleným otvorem a otočením páčky snadno přestřihneme.
13. Lux nebo-li vysavač.

1. Speciální zařízení na broušení noží. Exemplář firmy Solingen pochází z období kolem r. 1930.
2. Dřevěné formy na maslo.
3. Mosazný zapalovač. První zapalovač, pomíne-me-li pazourek a ocliku, byl vynalezen v r. 1816.
4. Dřevěný hrábek se používal při láhání dřevových ponožek, či punčoch.
5. Tzv. šuplára se používala k přesnému měření velikosti či tloušťky materiálu.
6. Lžička na krmení malých dětí.
7. Metronom - rovnoměrně odměňuje rytmus.

Bulletin společnosti přátel historie města Chrastavy

No. 246 bylo vydáno v září 2016

Vydává jako přílohu Chrastavských listů a pro svoji potřebu Společnost přátel historie města Chrastavy.
Toto číslo připravil: Lambert Medřický, Jana Zahurancová, Ivan Vydra, Petr Medřický

Napsat nám můžete na e-mail: sphmch@volny.cz

